

УДК 65.012.8

Ю. Л. Степанова,
асистент кафедри менеджменту, Донбаський державний технічний університет, м. Алчевськ

ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСУ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ АДАПТАЦІЇ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

J. L. Stepanova,
lecturer assistant of management department, Donbas State Technical University of Alchevsk

ORGANIZATIONAL SUPPORT OF PROCESS OF ASSESSMENT OF ADAPTATION EFFECTIVENESS IN A CONTEXT OF ENSURING ECONOMIC SAFETY OF THE INDUSTRIAL ENTERPRISE

В статті для організаційної підтримки забезпечення економічної безпеки підприємства запропоновано розподіл функцій з організації процесу оцінювання результативності адаптації між підрозділами промислового підприємства, визначено користувачів інформації щодо результатів та результативності адаптації, запропоновано доповнення до документообігу промислового підприємства.

In the article for organizational support of ensuring economic safety of the enterprise distribution functions on the organization of process assessment of adaptation effectiveness between divisions of the industrial enterprise is offered, users of information on results and effectiveness of adaptation are defined, additions in enterprise document flow are offered.

Ключові слова: економічна безпека, забезпечення економічної безпеки, організаційне забезпечення, оцінювання результативності адаптації

Keywords: economic safety, ensuring economic safety, organizational support, assessment of adaptation effectiveness.

Постановка проблеми. Забезпечити економічну безпеку підприємства може тільки результативно проведена адаптація. Для безперервного та вчасного отримання правильних результатів та результативності адаптації процес оцінювання повинен проходити без істотних перешкод, вдало інтегруватися до документообігу підприємства. Для цього повинні бути чіткі рекомендації, як та хто (відділ, конкретний виконавець) буде використовувати інформацію щодо отриманих результатів та результативності адаптації, в якому вигляді вона буде надаватися; які відділи на підприємстві будуть відповідати за розрахунок та аналітику результатів та результативності адаптації; які відділи (конкретні виконавці) будуть надавати вихідні дані для проведення оцінювання, які документи при цьому будуть використовуватися. Чіткі відповіді на поставлені питання нададуть можливість проводити оцінювання швидко та без перешкод, що дозволить вчасно отримати інформацію щодо результатів та результативності адаптації, внести корегуючі дії в процес адаптації й забезпечити економічну безпеку підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемами забезпечення економічної безпеки займаються вітчизняні та зарубіжні науковці: Т.М. Іванюта, А.О. Заїчковський [4], Г.В. Козаченко, В.П. Пономарьов, О.М. Ляшенко [7], В.Л. Дикань [3], Л.П. Гончаренко [2] та ін. Питання організаційного забезпечення економічної безпеки підприємства розглянуті в працях О.М. Ляшенко [6], А.М. Колосова [5], С.В. Васильчак, А.С. Гаврилевич [1]. Науковцями розроблено багато науково-методологічного матеріалу, але питання організаційного забезпечення процесу оцінювання результативності адаптації в контексті забезпечення економічної безпеки підприємства не досліджено.

Мета статті – розробка організаційного забезпечення процесу оцінювання результативності адаптації до впливу суб'єктів ринку в контексті забезпечення економічної безпеки промислового підприємства.

Матеріали і результати дослідження. Для організації процесу оцінювання результативності адаптації, в першу чергу, потрібно чітко окреслити користувачів інформації щодо результатів та результативності адаптації, визначити для яких цілей потрібна отримана інформація. Розглянемо адаптацію до впливу суб'єктів ринку, так як вони мають значний вплив на діяльність промислового підприємства. В табл. 1 представлено користувачів інформації щодо результативності адаптації підприємства до впливу суб'єктів ринку, визначено місце застосування інформації, необхідні документи та рекомендовані терміни отримання інформації. Для більшшої наглядності на рис. 1 відображені потоки інформації між відділами, які надають вихідні дані для розрахунку, відділами, які проводять розрахунок результативності адаптації, та відділами-користувачами інформації.

Інформація надається за запитом контрольно-ревізійного та планово-економічного відділу для проведення розрахунку результатів та результативності адаптації до впливу суб'єктів ринку та розподілу бюджету на адаптаційні дії.

Таблиця 1. Користувачі інформації щодо результативності адаптації промислового підприємства до впливу суб'єктів ринку

Користувачі інформації щодо результативності адаптації	Застосування інформації	Вхідні документи	Вихідні документи	Завдання відділу або керівника відділу	Період надання інформації та складання документів
Відділ економічної безпеки	На основі отриманих даних щодо результатів та результативності адаптації напрацювання керівнику відділу безпеки та заступнику фінансового директора з контролінгу переліку можливих дій щодо поліпшення результатів та результативності адаптації для	Висновок контрольно-ревізійного відділу «За результатами розрахунку результативності адаптації та її складових»; Витяг з висновку «Про атестацію керівника	Пропозиція заступнику фінансового директора з контролінгу «Про впровадження заходів щодо підвищення результатів та результативності адаптації з метою забезпечення інформаційно-аналітичної,	Аналіз інформації та розробка пропозицій	квартал, рік, перед масштабними та/або витратними адаптаційними діями

	забезпечення інформаційно-аналітичної (розробка прогнозів та планів), фінансової (підвищення конкурентоспроможності за рахунок підвищення результативності адаптації), кадрової (інтелектуальний рівень та кваліфікація керівного персоналу економічного відділу) безпеки підприємства, як складових економічної безпеки [7]	планово-економічного відділу» Звіт керівника планово-економічного відділу «Про прогнозу результативність адаптації підприємства до впливу суб'єктів ринку»	фінансової та кадрової безпеки підприємства, як складових економічної безпеки»		
Заступник фінансового директора контролінгу	3 Аналіз пропозиції відділу економічної безпеки та прийняття рішення щодо впровадження заходів щодо підвищення результатів та результативності адаптації з метою забезпечення інформаційно-аналітичної, фінансової та кадрової безпеки підприємства, як складових економічної безпеки	Пропозиція відділу економічної безпеки «Про впровадження заходів щодо підвищення результатів та результативності адаптації з метою забезпечення інформаційно-аналітичної, фінансової та кадрової безпеки підприємства, як складових економічної безпеки»	Накази керівникам планово-економічного, фінансового, контрольно-ревізійного відділів, відділу розвитку та навчання персоналу з метою підвищення результатів та результативності адаптації	Стратегічне керування процесом оцінювання результативності адаптації	Квартал, рік, перед масштабними та/або витратними адаптаційними діями
Керівник планово-економічного відділу	Прийняття рішень щодо проведення адаптації згідно прогнозованої результативності адаптації, розробка адаптаційних заходів; За результатами оцінювання поточної результативності адаптації - прийняття корегуючих дій для забезпечення встановленого напрямку процесу адаптації	Звіти планово-економічного відділу «Про прогнозу результативність адаптації підприємства до впливу суб'єктів ринку»; «Про поточний стан результатів та результативності адаптації»	Розпорядження щодо проведення адаптаційних заходів; Погодження бюджету на адаптацію з фінансовим відділом	Оперативне керування процесом оцінювання результативності адаптації	Перед початком витратних адаптаційних дій, раз в квартал, рік; за вимогою заступника фінансового директора контролінгу
Відділ-користувач інформації щодо результативності	Застосування інформації	Вхідні документи	Вихідні документи	Завдання відділу	Період надання інформації та складання документів
Планово-економічний відділ	Значення результативності адаптації та її складових є базою для розподілу бюджету на адаптацію підприємства до впливу суб'єктів зовнішнього середовища. Визначення поточної результативності адаптації для контролю за правильністю напрямку процесу адаптації та вчасного впровадження корегуючих дій.	Вихідні дані для розрахунку результатів та результативності адаптації	Звіт керівнику планово-економічного відділу «Про поточний стан результатів та результативності адаптації»; Звіт керівнику планово-економічного відділу «Про прогнозу результативність адаптації підприємства до впливу суб'єктів ринку»	Розрахунок прогнозних результатів та результативності адаптації до проведення адаптаційних дій. При необхідності розрахунок поточних результатів адаптації та результативності під час проведення адаптаційних дій	Перед початком витратних адаптаційних дій, раз в квартал; за вимогою керівника планово-економічного відділу
Керівник фінансового відділу	Прийняття рішень щодо розподілу бюджету на адаптацію до впливу суб'єктів ринку, надання згоди керівнику планово-економічного відділу щодо бюджету на адаптацію	Накази заступника фінансового директора з контролінгу щодо розподілу бюджету на адаптаційні дії	Вказівка керівнику планово-економічного відділу «Про розподіл бюджету на адаптаційні заходи»	Затвердження бюджету на адаптацію	Перед початком витратних адаптаційних дій, раз в квартал, рік;
Контрольно-ревізійний відділ	Контролює вірність та доцільність адаптаційних дій підприємства, які були застосовані в процесі адаптації до впливу суб'єктів ринку; Контроль за доцільністю розподілу бюджету на процес адаптації до впливу суб'єктів ринку	Вихідні дані для розрахунку результатів та результативності адаптації	Висновок «За результатами розрахунку результативності адаптації та її складових» Висновок керівнику служби економічної безпеки «Щодо доцільності витрат на адаптацію підприємства до впливу суб'єктів ринку»	Контроль діяльності планово-економічного та фінансового відділів щодо проведення оцінювання результативності адаптації	Квартал, рік
Відділ з розвитку та навчання персоналу	Отримані значення результативності адаптації підприємства до впливу суб'єктів ринку можна використовувати для атестації керівників планово-економічного та фінансового відділів підприємства, так як в їх завдання входить прийняття рішень щодо адаптації до	Висновок керівника контрольно-ревізійного відділу «За результатами розрахунку результативності адаптації та її складових»	Витяг з висновку «Про атестацію керівника планово-економічного відділу», «Про атестацію керівника фінансового відділу»	Споживач інформації щодо результативності адаптації	Згідно з планом атестації керівного персоналу

зовнішнього середовища

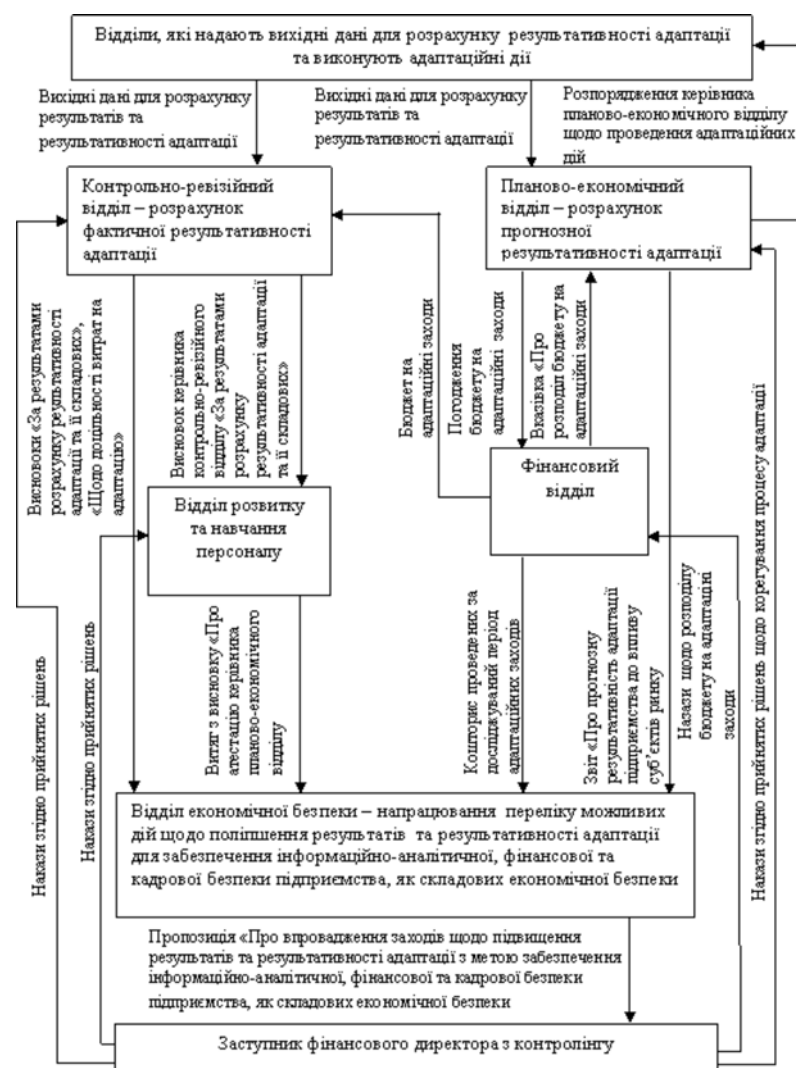

Рис. 1. Інформаційні потоки між виконавцями розрахунку та користувачами інформації щодо результативності адаптації до впливу суб'єктів ринку

Розрахунок результатів та результативності адаптації до впливу суб'єктів ринку рекомендується додати в обов'язки двом підрозділам: планово-економічному – для розрахунку прогнозної та поточної результативності адаптації; контрольно-ревізійному – для розрахунку фактичної результативності адаптації за звітний період (квартал, рік). При цьому контрольно-ревізійний відділ буде виконувати функцію контролю над планово-економічним відділом. Розрахунки та висновки контрольно-ревізійного відділу будуть незалежні від розрахунків та висновків планово-економічного відділу, що дозволить оцінити його роботу з проведення процесу адаптації до впливу суб'єктів ринку. В обов'язки фінансового відділу входить затвердження бюджету на адаптаційні заходи, який пропонує планово-економічний відділ. В обов'язки контрольно-ревізійного відділу слід додати визначення доцільності витрачених на адаптаційні заходи коштів. Висновки контрольно-ревізійного відділу щодо фактичної результативності та доцільності фінансових витрат на адаптацію допоможуть при атестації керівників планово-економічного та фінансового відділів. Звітувати керівник контрольно-ревізійного відділу буде керівнику служби економічної безпеки. В свою чергу, служба економічної безпеки на основі звітів контрольно-ревізійної служби розробить перелік можливих дій щодо поліпшення результатів та результативності адаптації для забезпечення інформаційно-аналітичної (розробка прогнозів та планів), фінансової (підвищення конкурентоспроможності за рахунок підвищення результативності адаптації), кадрової (інтелектуальний рівень та кваліфікація керівного персоналу планово-економічного та фінансового відділів) безпеки підприємства, як складових економічної безпеки. Звітує керівник служби економічної безпеки заступнику фінансового директора з контролінгу, який приймає накази та розпорядження щодо поліпшення результатів та результативності адаптації й адресує їх керівникам планово-економічного, фінансового, виробничого підрозділів та ін. Тобто, оперативно процесом оцінювання результативності адаптації до впливу суб'єктів ринку керує планово-економічний відділ. Стратегічні рішення приймає заступник фінансового директору з контролінгу.

У зв'язку з необхідністю організації процесу оцінювання результативності адаптації підприємства до впливу суб'єктів ринку, рекомендується додати наступні функції в діяльність відповідних підрозділів підприємства (табл. 2).

Таблиця 2. Функції, які необхідно додати до обов'язків підрозділів, для забезпечення організації процесу оцінювання результативності адаптації промислового підприємства до впливу суб'єктів ринку

Задіяні підрозділи	Планово-економічний відділ	Керівник планово-економічного відділу	Керівник фінансового відділу	Відділ розвитку та навчання персоналу	Контрольно-ревізійний відділ	Відділ економічної безпеки	Заступник фінансового директора з контролінгу
Функції							
Збір вихідних даних для розрахунку результативності адаптації							
Визначення бажаних та гранично-можливих значень показників							
Розрахунок прогнозних та поточних значень результатів та результативності адаптації до впливу суб'єктів ринку							

Контрольний розрахунок фактичних значень результатів та результативності адаптації до впливу суб'єктів ринку за визначений період							
Контроль процесу оцінювання результативності адаптації промислового підприємства до впливу суб'єктів ринку							
За результатами оцінювання результативності адаптації - прийняття корегуючих дій для забезпечення встановленого напрямку процесу адаптації.							
Затвердження бюджету на адаптацію на основі пропозицій планово-економічного відділу та розпоряджень заступника фінансового директора з контролінгу							
Контроль за доцільністю розподілу бюджету на процес адаптації до впливу суб'єктів ринку							
Використання отриманих значень результативності адаптації підприємства при атестації керівників планово-економічного та фінансового підрозділів							
Напрацювання переліку можливих дій щодо поліпшення результатів та результативності адаптації для забезпечення інформаційно-аналітичної, фінансової, кадрової безпеки підприємства, як складових економічної безпеки							
Прийняття рішень й видання наказів та розпоряджень відповідним підрозділам щодо поліпшення результатів та результативності адаптації для забезпечення інформаційно-аналітичної, фінансової, кадрової безпеки підприємства, як складових економічної безпеки							

Для проведення розрахунку результатів та результативності адаптації підприємства до впливу суб'єктів ринку планово-економічному та контрольно-ревізійному відділу необхідно проводити збір вихідних даних для розрахунку. Швидкість збору та достовірність вихідних даних визначає своєчасність отримання та точність результатів та результативності адаптації.

Основними відділами, які надають вихідні дані для розрахунку результатів та результативності адаптації до впливу суб'єктів ринку, є відділ маркетингу та збуту (біро маркетингових досліджень, інформаційно-аналітичне бюро), планово-економічний відділ, відділ з забезпечення сировинними ресурсами та твердим паливом та ін. Відповідальність за достовірність та якість вихідних даних для розрахунку результативності адаптації несуть керівники відділів, які надають вихідні дані. Рекомендовані терміни подання інформації – кожен квартал, рік, за умов потреби оцінювання результативності адаптації до конкретного впливу суб'єктів ринку. Джералами вихідних даних можуть бути різні підрозділи підприємства в залежності від системи показників, яку бере для розрахунку підприємство (виходячи зі своїх особливостей). Але розрахунок результатів та результативності адаптації рекомендується проводити двом підрозділам: прогнозу та поточну результативність адаптації – планово-економічному відділу; фактичну результативність адаптації – контрольно-ревізійному відділу.

Висновки. Для забезпечення організації процесу оцінювання результативності адаптації промислового підприємства рекомендується збір вихідних даних та розрахунок результатів та результативності адаптації доручити планово-економічному відділу (прогнозна та поточна результативність). Контрольно-ревізійний відділ контролюватиме правильність розрахунків планово-економічного відділу (шляхом незалежного розрахунку фактичної результативності адаптації за досліджуваній період), доцільність фінансових витрат на адаптацію. Аналіз отриманих результатів і результативності адаптації, а також розробку рекомендацій щодо забезпечення економічної безпеки підприємства шляхом адаптації, слід доручити відділу економічної безпеки підприємства. Стратегічні рішення щодо покращення економічної безпеки підприємства на основі аналітичної інформації, яку надає відділ економічної безпеки, рекомендується приймати заступнику фінансового директора з контролінгу. Організація процесу оцінювання результативності адаптації промислового підприємства до впливу суб'єктів ринку повинна супроводжуватися відповідними документами.

Література

1. Васильчак С.В. Організаційно-правові засади для забезпечення системи економічної безпеки підприємства / С.В. Васильчак, А.С. Гаврилевич // Науковий вісник НЛТУ України. ¾ 2011. ¾ № 21.1. С. 136-141.
2. Гончаренко Л.П. Процесс обеспечения экономической безопасности предприятия [Электронный ресурс]. / Л.П. Гончаренко. Режим доступа: http://profiz.ru/se/12_2004/952/
3. Дикань В.Л. Економічна безпека підприємства: Навч. посібник. / В.Л. Дикань, І.В. Воловельська, О.В. Маковоз. ¾ Харків: УкрДАЗТ, 2011. — 266с.
4. Іванюта Т. М. Економічна безпека підприємства: навч. посіб. / Т.М. Іванюта, А.О. Заїчковський — К.: Центр учбової літератури, 2009. — 256 с.
5. Колосов А.М. Організаційна підтримка економічної безпеки підприємства / А.М. Колосов // Вісник СНУ ім. В. Даля. ¾ 2011. ¾ №7(161). – С. 178 – 189.
6. Ляшенко О. М. Організаційно-кадрове забезпечення економічної безпеки підприємства / О. М. Ляшенко // Зб. Матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції «Управлінський потенціал у системі економічного розвитку». — Луганськ: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2007. — С. 89-90.
7. Система економічної безпеки: держава, регіон, підприємство: монографія: в 3 т.Т1 / О.М. Ляшенко, Ю.С. Погорелов, В.Л. Безбожний [та ін.]; за заг. ред. Г.В.Козаченко. - Луганськ: Елтон-2, 2010. — 282 с.

Стаття надійшла до редакції 12.04.2013 р.